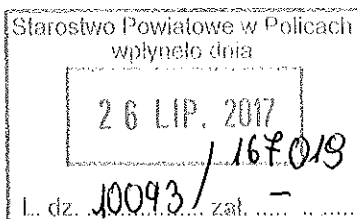

**WOJEWODA
ZACHODNIOPOMORSKI**

Szczecin, 26 lipca 2017 r.

Znak: S-2.431.1.28.2017.SB

**Pan
Andrzej Bednarek
Starosta Policki**

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 186 pkt 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹ oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli², w dniach 26-30 czerwca i 3-4 lipca 2017 r. przeprowadzona została kontrola w trybie zwykłym w Starostwie Powiatowym w Policach i Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Policach wykonującym zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Kontrolę na podstawie upoważnienia nr 46/2017 z dnia 14 czerwca 2017 r. przeprowadził zespół inspektorów Wydziału Spraw Społecznych Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie w składzie: Sylwia Buczkowska – inspektor wojewódzki – osoba kierująca zespołem, Renata Karwowska – kierownik Oddziału ds. Rodziny, Robert Stępień – inspektor wojewódzki i Hanna Krzywonos – inspektor wojewódzki.

Przedmiotem kontroli był sposób realizacji przez powiat zadań określonych w art. 180 ustawy. Kontrolą objęto realizację przez powiat policki zadań z zakresu budowania systemu pieczy zastępczej w okresie od 01 stycznia 2016 r. do 26 czerwca 2017 r. Zagadnienia dotyczące pozyskiwania, kwalifikowania i funkcjonowania rodzin zastępczych, umieszczania dzieci w pieczy zastępczej, usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków oraz opracowania i realizacji 3-letnich programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej były kontrolowane w okresie od 01 stycznia 2014 r. do dnia kontroli.

Akta kontroli str. 1-14

Ustaień kontroli dokonano na podstawie analizy dokumentacji dostępnej w kontrolowanych jednostkach, wyjaśnień udzielonych przez wyznaczonych pracowników oraz informacji uzyskanych od dyrektora Domu Dziecka w Policach i dyrektora Domu Dziecka w Tanowie, dotyczących udziału pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dzieci w placówkach.

Działalność powiatu polickiego w zakresie objętym kontrolą oceniono **pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości**³.

¹ Ustawa z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.)

² Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r. poz. 1477)

³ Do oceny kontrolowanego podmiotu stosuje się 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości i negatywna.

Oceny dokonano na podstawie szczegółowej analizy realizacji przez powiat policki następujących zadań z zakresu budowania systemu pieczy zastępczej.

1. Opracowanie i realizacja 3-letniego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej.

W okresie objętym kontrolą powiat realizował dwa programy: „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Polickim na lata 2013–2015” przyjęty uchwałą Zarządu Powiatu w Policach nr 418/2013 z dnia 10 kwietnia 2013 r. oraz „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Polickim na lata 2016–2018” przyjęty uchwałą Zarządu Powiatu w Policach nr 327/2016 z dnia 27 kwietnia 2016 r. z mocą obowiązywania od dnia uchwalenia. Programy zawierały roczne limity rodzin zastępczych zawodowych. W programie na lata 2016 – 2018 opisano cele i zadania. Program nie zawierał terminów realizacji poszczególnych działań, źródeł finansowania i wskaźników osiągnięcia celów. Programy nie zawierały treści niezgodnych z ustawą.

Powiatowy program dotyczący rozwoju pieczy zastępczej, zawierający między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych, którego opracowanie i realizacja należy do zadań własnych powiatu, powinien zostać przyjęty w formie uchwały Rady Powiatu (ewentualnie załącznika do uchwały). Program na lata 2016 – 2018 wszedł w życie z dniem podjęcia uchwały, w związku z czym w okresie od 01 stycznia 2016 r. do 26 kwietnia 2016 r. w powiecie nie było Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej. Nieprawidłowość narusza art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Akta kontroli str. 15-22

W ramach realizacji programu rozwoju pieczy zastępczej w latach 2016 – 2017 przekształcono 2 rodziny zastępcze niezawodowe w zawodowe. Rodzicielstwo zastępcze promowano za pośrednictwem strony internetowej oraz mediów. W latach 2016 – 2017 zgłosiły się 4 osoby jako kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Wszystkie rodziny zastępcze miały zapewniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Policach, a w razie potrzeby były kierowane do odpowiednich instytucji. Podczas spotkań szkoleniowych dla rodzin zastępczych przeprowadzono ankietę w celu rozpoznania form wsparcia, które są dla rodzin niezbędne. Zorganizowano jedno szkolenie prowadzone przez przedstawiciela Fundacji „Dzieci Niczyje” oraz szkolenia dla rodzin w każdej z gmin Powiatu Polickiego, mające na celu podniesienie kompetencji rodziców zastępczych. Pracownicy Centrum zorganizowali dla rodzin projekcję filmu „Obce niebo” oraz dyskusję prowadzoną przez pracownika Radia Szczecin. W celu podniesienia kompetencji pracowników realizujących zadania z zakresu pieczy zastępczej kierowani oni byli na konferencje, szkolenia, seminaria i warsztaty z zakresu pracy z rodzinami zastępczymi. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej współpracował z sądem, instytucjami oświatowymi, ośrodkami pomocy społecznej i powiatowymi centrami pomocy rodzinie oraz pracownikami pieczy instytucjonalnej. W celu standaryzacji placówek opiekuńczo – wychowawczych powołano zespół roboczy, który odbył dwie wizyty studyjne i rozpatrywał możliwe wersje przeprowadzenia reorganizacji.

Akta kontroli str. 15-24

2. Wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie polickim wykonuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Policach na podstawie zarządzenia nr 41/2011 Starosty Polickiego z dnia 05 grudnia 2012 r. Zarządzeniem nr 01/2012 Dyrektora Centrum powołany został zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej.

Akta kontroli str. 15-22

3. Kwalifikacje koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Policach w kontrolowanym okresie zatrudniało 9 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, na dzień kontroli na tym stanowisku pracowały 4 osoby. Jedna osoba zatrudniona do 05 września 2016 r. nie posiadała kwalifikacji zgodnych z wymogami określonymi w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Na dzień kontroli wszyscy koordynatorzy posiadali wymagane kwalifikacje oraz systematycznie je podnosili przez udział w szkoleniach i konferencjach, w związku z czym odstępuje się od wydawania zaleceń w tym zakresie.

Akta kontroli str. 25-27

4. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.

W ramach promowania rodzinnej pieczy zastępczej oraz pozyskiwania osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka prowadzono w powiecie kampanię informacyjną i promocyjną. W lokalnych mediach oraz w internecie zamieszczano ogłoszenia o naborze kandydatów oraz o warunkach, jakie należy spełnić, aby zostać rodziną zastępczą. Podczas akcji organizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Policach prowadzono kolportaż ulotek informacyjno – promocyjnych. Co roku organizowane były dla rodzin zastępczych „Pikniki rodzinne”.

Akta kontroli str. 28-35

Starosta Policki upoważnił Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Policach do prowadzenia „rejestru osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz osób pełniących funkcje rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej i prowadzących rodzinny dom dziecka”. W trakcie kontroli rejestr został uzupełniony i przesłany do sądu.

Akta kontroli str. 15-22

Na dzień kontroli w powiecie funkcjonowało 126 rodzin zastępczych. Do pełnienia funkcji rodziny pomocowej wyraziło gotowość 6 rodzin.

Na dzień kontroli, na podstawie umowy zlecenia zatrudnionych było 4 koordynatorów, którzy obejmowali wsparciem 60 rodzin zastępczych. W stosunku do 66 pozostałych rodzin zastępczych zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wykonywało 4 pracowników organizatora, zatrudnionych w wymiarze 3 etatów, co gwarantuje rodzinom standard usług na poziomie zbliżonym do standardu pracy koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Akta kontroli str. 15-22, 28-35

Sposób kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka sprawdzono na podstawie analizy 10 losowo wybranych przypadków rodzin zastępczych.

Szkolenia kandydatów na rodziców zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka realizowane były na podstawie programów zatwierdzonych przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Przeszkolone osoby otrzymały świadectwa. Zaświadczenia kwalifikacyjne były wydawane na wniosek, zgodnie ze wzorem określonym w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego⁴.

⁴ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego (Dz. U. nr 272, poz. 1609)

W kwalifikowaniu kandydatów stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- dokumenty potwierdzające spełnienie warunków uzyskano po wstępnej akceptacji – 1 przypadek,
- brakowało wstępnej akceptacji – 1 przypadek,
- przeprowadzono szkolenie przed uzyskaniem opinii psychologicznej – 3 przypadki,
- brakowało informacji o odbyciu 10 godzin szkolenia w formie praktyk – 8 przypadków, w tym informacji o odbyciu wymaganej liczby godzin szkolenia dla rodzin zawodowych – 2 przypadki,
- wniosek o wydanie zaświadczenia kwalifikacyjnego złożono po wydaniu zaświadczenia – 1 przypadek.

Stwierdzone nieprawidłowości naruszały art. 43, 45 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 2 ust. 2, § 3 i § 6 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej⁵.

Zarządzeniem Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Policach nr 30/2016 z dnia 12 lipca 2016 r. wprowadzona została „Procedura kwalifikowania kandydatów na rodziny zastępcze”. Spośród kontrolowanych rodzin jedna zakwalifikowana została w okresie funkcjonowania powyższej procedury, w tym przypadku nie stwierdzono nieprawidłowości. W związku z wprowadzeniem działań naprawczych odstępuje się od wydawania zaleceń w tym zakresie, z wyjątkiem nieprawidłowości dotyczących szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze/prowadzących rodzinny dom dziecka.

Akta kontroli str. 59-66

Funkcjonowanie rodzin zastępczych sprawdzono na podstawie analizy 4 wybranych przypadków rodzin zastępczych, w tym 3 niezawodowych J. i Z.P., A.Ch., A.Z-K. i 1 zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego M. i R.M. Rodziny zastępcze mające pod opieką dzieci z terenu powiatu otrzymywały świadczenia niezwłocznie po złożeniu wniosków. Przyznawane kwoty były zgodne z przepisami. W trzech przypadkach rodziny złożyły wnioski i zostały objęte wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie dokonywania ocen rodzin zastępczych.

W celu zapewnienia właściwego przeprowadzenia oceny rodzin zastępczych zgodnie z obowiązującymi przepisami Zarządzeniem Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Policach nr 33/2016 z dnia 22 sierpnia 2016 r. wprowadzona została „Procedura oceny rodziny zastępczej”.

Rodzina zastępcza zawodowa skorzystała z możliwości zatrudnienia osoby do pomocy oraz ze wsparcia wolontariuszy. Wszystkim rodzinom zapewniono kontakt z innymi rodzinami zastępczymi/prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz w miarę potrzeb dostęp do specjalistycznej pomocy dla dzieci, poradnictwa, pomocy prawnej oraz szkoleń i konferencji.

Akta kontroli str. 67-101

5. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez grupy wsparcia i specjalistyczne poradnictwo.

W okresie objętym kontrolą odbyły się 2 szkolenia tematyczne dla rodzin zastępczych: szkolenie z elementami superwizji dla rodzin zastępczych spokrewnionych prowadzone przez przedstawiciela

⁵ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej (Dz. U. nr 274, poz. 1620)

Fundacji „Dzieci Niczyje” w wymiarze 4,5 godziny – uczestniczyło 7 osób oraz szkolenie – konferencja „Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka – Bądźmy Razem” w wymiarze 6 godzin – uczestniczyły 4 osoby. Ponadto zorganizowano osiem 2-godzinnych spotkań informacyjno – wspierających. Po dwa spotkania odbyły się w gminach: Police, Kołbaskowo, Nowe Warpno i Dobra – uczestniczyło w nich od 4 do 51 osób.

W okresie objętym kontrolą rodzinom zastępczym oraz kandydatom zapewniono: pomoc wolontariuszy (76 rodzinom), poradnictwo (34 rodzinom), pomoc prawną (14 rodzinom), kontakt z innymi rodzinami zastępczymi (wszystkim rodzinom), dostęp do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej (z pomocy skorzystało 6 dzieci, część dzieci była kierowana do specjalistów w innych instytucjach).

Akta kontroli str. 28-35

6. Zapewnianie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela nr 1 – Dane statystyczne dotyczące rodzinnej pieczy zastępczej

liczba rodzin rodzaje rodzin	liczba rodzin na dzień 1 stycznia 2016 r.	liczba rodzin na dzień kontroli	liczba nowych rodzin utworzonych w latach 2016/2017	liczba rodzin, które powstały w wyniku przekształcenia już istniejących rodzin	liczba rodzin rozwiązanych na wniosek rodziny	liczba rodzin rozwiązanych wskutek zmiany orzeczenia sądu w związku z niewypełnieniem lub niewłaściwym wypełnianiem funkcji
rodziny spokrewnione	68	73	16	0	1	0
rodziny niezawodowe	45	45	3	0	2	0
rodziny zawodowe	9	8	2	2	1	0
rodzinne domy dziecka	0	0	0	0	0	0
ogółem	122	126	21	2	4	0

Przedstawione dane wskazują jednoznacznie, że rodzinami zastępczymi najczęściej ustanawiane były osoby spokrewnione z dzieckiem. Na dzień kontroli, na terenie powiatu polickiego funkcjonowało 8 rodzin zastępczych zawodowych, w tym 2 pełniące funkcję pogotowia rodzinnego.

W kontrolowanym okresie 15 rodzin zastępczych zostało rozwiązanych: 4 na wniosek rodziny, 6 wskutek usamodzielnienia wychowanków, 1 z powodu powrotu dzieci do rodziny biologicznej oraz 4 z innych powodów.

Na dzień kontroli powiat policki dysponował 60 miejscami w instytucjonalnej pieczy zastępczej w 2 placówkach opiekuńczo – wychowawczych typu socjalizacyjnego i interwencyjnego, w których przebywało 62 wychowanków. W placówkach w okresie objętym kontrolą umieszczono 3 dzieci poniżej 10 roku życia, wszystkie ze starszym rodzeństwem.

Tabela nr 2 – dane statystyczne dotyczące dzieci przebywających w pieczy zastępczej - na dzień kontroli

rodzaj pieczy	liczba dzieci	liczba przebywających dzieci i osób pełnoletnich		
		ogółem	poniżej 18 roku życia	osób pełnoletnich
rodziny spokrewnione		71	49	22
rodziny niezawodowe		43	33	10
rodziny zawodowe		31	30	1
rodzinne domy dziecka		0	0	0
piecza rodzinna ogółem		145	112	33
placówki opiekuńczo - wychowawcze		62	60	2
piecza zastępcza ogółem		207	172	35

Powiat policki na dzień kontroli dysponował 24 miejscami w rodzinach zastępczych zawodowych, w tym 6 miejscami w 2 rodzinach pełniących funkcję pogotowia rodzinnego. Na dzień kontroli zgodna z przepisami była liczba dzieci umieszczonych w rodzinach: spokrewnionych, niezawodowych, w 4 rodzinach zastępczych zawodowych mających pod opieką do 3 dzieci, jednej mającej pod opieką 4 rodzeństwa i jednej, w której przebywały 2 rodzeństwa po dwoje dzieci.

Niezgodne z art. 53 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej było przebywanie 4 i 10 dzieci w 2 rodzinach zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego. Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Policach 08 września 2015 r. zaproponował jednej z rodzin przekwalifikowanie w rodzinny dom dziecka – rodzina nie wyraziła zgody.

W rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego na dzień kontroli przebywało 14 dzieci, w tym 3 w okresie od 4 do 8 miesięcy i 9 powyżej 8 miesięcy. Dziewięcioro dzieci umieszczono w trybie zabezpieczenia na czas trwania postępowań. Niezgodny z art. 58 ust. 4 ustawy był pobyt 3 dzieci, w tym dwuosobowego rodzeństwa. Pismem z 28 lutego 2017 r. Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Policach poinformował sąd o braku możliwości umieszczenia małoletnich we wskazanej rodzinie.

Akta kontroli str. 28-58

W kontrolowanym okresie w pieczy zastępczej umieszczono 70 dzieci (zmiana pieczy – 14 przypadków), w tym 10 poza powiatem: w rodzinach zastępczych spokrewnionych – 3 dzieci i w placówkach opiekuńczo – wychowawczych – 7 dzieci. Umieszczenie dzieci w pieczy instytucjonalnej poza terenem powiatu spowodowane było: przeniesieniem dzieci przebywających w pieczy rodzinnej na terenie innych powiatów decyzją tamtejszych sądów do placówek – 2 przypadki, brakiem miejsca w placówkach oraz brakiem placówki typu specjalistyczno – terapeutycznego na terenie powiatu – po 1 przypadku. W pozostałych 3 przypadkach Dyrektor Centrum uzasadnił umieszczenie ich poza powiatem zagrożeniem ze strony środowiska rodzinnego, co mogło ograniczyć dzieciom utrzymywanie osobistych kontaktów z rodzicami, a tym samym naruszało art. 4 pkt 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Głównymi przyczynami umieszczania dzieci w pieczy zastępczej w okresie objętym kontrolą były: niewydolność wychowawcza i problemy z alkoholem. Postanowienia były realizowane na bieżąco z wyjątkiem 2 przypadków, gdzie czas oczekiwania dzieci na umieszczenie w pieczy zastępczej wynosił od miesiąca do 2 miesięcy. Przyczyną były poszukiwania miejsc w pieczy poza powiatem.

Akta kontroli str. 46-58

Pieczę w kontrolowanym okresie opuściło 52 wychowanków, w tym 15 usamodzielniało się, 13 powróciło do rodzin, a 10 opuściło pieczę z innych powodów. Rotacja wewnątrz pieczy

dotyczyła 14 dzieci. Fluktuacja dzieci między rodzinną, a instytucjonalną pieczą zastępczą dotyczyła 2 dzieci przeniesionych z placówki opiekuńczo – wychowawczej do pieczy rodzinnej. Ośmioro dzieci z rodzinnych form opieki trafiło do placówek: zakończenie pobytu w pogotowiu rodzinnym – 2 dzieci, rezygnacja rodziny zastępczej z pełnienia funkcji – 3 dzieci. Troje dzieci uciekło z rodzin zastępczych z powodu konfliktu z opiekunami i poprosiło o przyjęcie do placówek. W pierwszym przypadku dziecko przebywało w rodzinie miesiąc, w tym czasie nie sporządzono planu pomocy dziecku. W drugim przypadku w ocenie rodziny wskazano na problemy okresu dojrzewania i skierowano nastolatkę na konsultacje psychologiczne, nie zaplanowano działań dla rodziny zastępczej. W trzecim przypadku, w aktach znajdowały się notatki pracowników Centrum opisujące problemy pojawiające się w rodzinie w okresie od grudnia 2015 r. do 17 sierpnia 2016 r. Od sierpnia 2015 r. do czerwca 2016 r. rodzina objęta była opieką koordynatora, w dokumentacji brakowało informacji na temat podejmowanych działań. Dyrektor Centrum oświadczył, że koordynator dopuścił się zaniedbań i rozwiązano z nim stosunek pracy.

W okresie objętym kontrolą, przed umieszczeniem w pieczy zastępczej, nie rozdzielano rodzeństw. Po umieszczeniu w pieczy rozdzielono jedno rodzeństwo zgodnie z zaleceniem sądu, po badaniu w Rodzinnym Ośrodku Diagnostyczno – Konsultacyjnym. Dzieci utrzymują kontakt telefoniczny.

Akta kontroli str. 46-58

Przekazywanie dokumentacji wymienionej w art. 38a ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej sprawdzono na podstawie analizy losowo wybranych przypadków dzieci umieszczonych w kontrolowanym okresie w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Prawidłowość kierowania dzieci do instytucjonalnej pieczy zastępczej skontrolowano na podstawie 15 przypadków. W 10 przypadkach nie przekazano do placówek diagnoz psychofizycznych. Dyrektor Centrum oświadczył, że w przypadku dzieci umieszczonych w pieczy instytucjonalnej zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej diagnozy są sporządzane przez pracowników placówek opiekuńczo – wychowawczych⁶. Skontrolowano 4 przypadki przekazania dokumentacji rodzinom zastępczym, w 2 brakowało potwierdzenia przekazania dokumentacji. Dyrektor Centrum oświadczył, że w obu przypadkach dzieci zostały umieszczone w rodzinach ciotek w trybie zabezpieczenia i rodziny były w posiadaniu dokumentów dzieci. Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Policach pouczone, by każdorazowo potwierdzać posiadanie przez rodziny lub przekazywanie im dokumentacji dotyczącej dziecka.

Akta kontroli str. 102-137

W kontrolowanym okresie 55 dzieci, których sytuacja uzasadniała zakwalifikowanie ich do przysposobienia, zgłoszonych zostało do ośrodka adopcyjnego. Przekazywanie ośrodkowi adopcyjnemu określonej w przepisach dokumentacji skontrolowano na podstawie 15 przypadków. W dokumentach brakowało informacji o przekazaniu do ośrodka adopcyjnego następujących dokumentów: orzeczenia sądu o umieszczeniu w pieczy zastępczej – w 8 przypadkach, dokumentacji o stanie zdrowia – w 13 przypadkach, dokumentów szkolnych – w 9 przypadkach oraz diagnozy psychofizycznej i planów pracy z rodziną lub przekazanej przez gminę informacji o sytuacji rodziny – we wszystkich przypadkach. Wskazane nieprawidłowości naruszają art. 139a ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Akta kontroli str. 57, 138-141

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej zobowiązany jest składać do właściwego sądu wnioski wraz z uzasadnieniem o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń, celem uregulowania sytuacji prawnej wobec dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej lub rodzinnym

⁶ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. 2011.292.1720)

domu dziecka, w stosunku do których, w terminie 18 miesięcy od dnia umieszczenia w pieczy zastępczej nie poinformowano sądu o możliwości powrotu do rodziny. Spełnienie tego wymogu skontrolowano na podstawie 15 przypadków dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie od 20 września 2014 r. do 26 grudnia 2015 r. i nadal w niej przebywających. W 3 przypadkach nie złożono wniosków, natomiast w 3 kolejnych przypadkach wnioski złożono po upływie odpowiednio 5 miesięcy, 9 miesięcy i roku od terminu wskazanego w ustawie. Jest to niezgodne z art. 47 ust. 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Akta kontroli str. 142-145

7. Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Na terenie powiatu polickiego funkcjonują dwie placówki opiekuńczo – wychowawcze typu socjalizacyjnego i interwencyjnego: Dom Dziecka w Policach i Dom Dziecka w Tanowie. Każda z nich dysponuje 30 miejscami, na dzień kontroli przebywało w nich łącznie 62 wychowanków, w tym dwoje pełnoletnich. Placówki posiadały zezwolenia Wojewody Zachodniopomorskiego na przyjęcie dodatkowych dzieci. Liczba miejsc zabezpieczała potrzeby powiatu.

Akta kontroli str. 46-58, 146

8. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej oraz uczestnictwo w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Dokonywania oceny zasadności pobytu w pieczy zastępczej skontrolowano na podstawie analizy 10 losowo wybranych przypadków dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej (29 ocen). Dziewięciu ocen sytuacji dzieci dokonano z przekroczeniem terminu od 1 dnia do 3 miesięcy i 6 dni, dwukrotnie nie dokonano oceny sytuacji dziecka. Opinie dotyczące zasadności pobytu dzieci w pieczy zastępczej przesłano do sądu w 28 przypadkach, w tym w 14 po upływie miesiąca od przeprowadzenia ocen. W jednym przypadku nie przesłano do sądu opinii dotyczącej zasadności pobytu dziecka w pieczy. Stwierdzone nieprawidłowości naruszają art. 131 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zarządzeniem Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Policach nr 33/2016 z dnia 22 sierpnia 2016 r. wprowadzona została „Procedura przeprowadzania oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej”. Od dnia obowiązywania zarządzenia przeprowadzono 15 ocen zasadności pobytu dzieci w pieczy zastępczej, dwóch ocen dokonano z przekroczeniem terminu o 1 dzień i o 4 dni – na prośbę rodziny zastępczej. W związku z podjęciem działań naprawczych odstępuje się od wydania zaleceń w tym zakresie.

Szczegółowej analizy dotyczącej ocen zasadności pobytu w pieczy zastępczej wraz z analizą planów pomocy dziecku dokonano na podstawie 4 losowo wybranych przypadków dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej: D.G., B.P., I.Ch. i K.Z. W jednym przypadku podejmowano działania na rzecz powrotu dziecka do domu rodzinnego oraz utrzymywania kontaktów z rodzicami. W 2 przypadkach organizator nie widział możliwości powrotu dzieci – toczyły się postępowania o pozbawienie władzy rodzicielskiej. W jednym przypadku nie prowadzono pracy z rodziną – matka przebywała poza granicami kraju, a ojciec nie chciał podejmować działań na rzecz powrotu dziecka do domu. Nie wystąpiono z wnioskiem do sądu o uregulowanie sytuacji prawnej. Oceny zasadności pobytu dzieci w pieczy zastępczej dokonano na 5 posiedzeniach. W jednym posiedzeniu nie uczestniczyli pedagog i koordynator, na dwa nie zaproszono przedstawiciela ośrodka adopcyjnego i rodziców dziecka, co jest niezgodne z art. 130 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Wprowadzona przez Dyrektora Centrum „Procedura przeprowadzania oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej” szczegółowo określa skład zespołu oraz sposób powiadamiania osób zaproszonych.

Dla każdego dziecka sporządzono plan pomocy. Plany nie zawsze były adekwatne do sytuacji dzieci – nie uwzględniały wielu aspektów życia dziecka, nie zawierały informacji na temat zmian w życiu dziecka. Podane były zbyt ogólne terminy realizacji działań. Podczas kontroli Dyrektorowi Centrum i pracownikom organizatora rodzinnej pieczy zastępczej udzielono instruktażu w zakresie sporządzania planów pomocy dziecku oraz dokonywania ich modyfikacji.

Akta kontroli str. 104-137, 147-152

Uczestnictwo organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej sprawdzono w okresie od 01 stycznia 2016 roku do dnia kontroli. Dokonując analizy przedkontrolnej wystąpiono do dyrektorów domów dziecka w Policach i w Tanowie z prośbą o udzielenie informacji na temat udziału pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dzieci. Dane uzyskane od organizatora i dyrektorów placówek są spójne. W kontrolowanym okresie przedstawiciel organizatora uczestniczył w 12 posiedzeniach zespołów z 32, które się odbyły. Jako przyczynę nie uczestniczenia w posiedzeniach zespołów podano m.in. konieczność realizowania innych zadań, brak zasobów kadrowych.

Akta kontroli str. 153-169

9. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia.

Na dzień kontroli 58 osób było w procesie usamodzielnienia. W kontrolowanym okresie 9 osób rozpoczęło proces usamodzielnienia, a 1 go zakończyła. W przypadku 2 osób wnioski o udzielenie pomocy rozpatrzono negatywnie na podstawie art. 152 pkt 6 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, gdyż osoby te zostały skazane prawomocnymi wyrokami za umyślne przestępstwa. W tym czasie wypłacono świadczenia na: kontynuowanie nauki 65 osobom, usamodzielnienie 14 osobom i zagospodarowanie 15 osobom. Pomocy prawnej i w uzyskaniu odpowiednich warunków lokalowych udzielono 7 osobom. Pojedynczym osobom udzielono pomocy psychologicznej i pomocy w zatrudnieniu.

Akta kontroli str. 46-58, 170-180

Oceny wsparcia udzielanego osobom opuszczającym pieczę zastępczą dokonano na podstawie analizy 4 losowo wybranych przypadków osób usamodzielnionych: W.S., W.G., E.M i M.G. W 3 przypadkach wychowankowie pozostawali w procesie usamodzielnienia, w przypadku W.G. dokonano oceny końcowej procesu. Trzy osoby usamodzielniane wskazały kandydatów do pełnienia funkcji opiekunów usamodzielnienia po terminie wskazanym w ustawie, w 2 przypadkach nie podano daty zatwierdzenia opiekuna przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Policach. Indywidualny program usamodzielnienia w 2 przypadkach został opracowany po terminie wskazanym w ustawie. Indywidualne programy usamodzielnienia i ich modyfikacje każdorazowo były zatwierdzane przez Dyrektora Centrum, w 3 przypadkach brakowało daty zatwierdzenia. Dyrektor Centrum oświadczył, że na posiedzeniach zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka w placówkach pracownicy Centrum wskazują na konieczność złożenia deklaracji w sprawie opiekuna oraz indywidualnego programu usamodzielnienia. Wychowanków umieszczonych w pieczy rodzinnej również mobilizują do złożenia wskazanych dokumentów. W aktach dzieci znajdowały się dokumenty potwierdzające działania pracowników Centrum. Dyrektora pouczone, by datować zatwierdzenie opiekuna oraz programu usamodzielnienia.

W analizowanych przypadkach 3 osoby złożyły wnioski o pomoc na kontynuowanie nauki, 2 na zagospodarowanie i 1 na usamodzielnienie – decyzje o przyznaniu świadczeń wydano

terminowo. W indywidualnych programach usamodzielnienia zawarte były informacje o możliwości skorzystania z pomocy prawnej i psychologicznej.

Akta kontroli str. 170-180

10. Opieka nad wychowanką w ciąży i małoletnim rodzicem.

W kontrolowanym okresie w pieczy rodzinnej przebywała jedna małoletnia matka z dzieckiem. Pracownicy Centrum uzyskali informację o ciąży wychowanki 08 marca 2016 r. Rodzina zastępcza spokrewniona zapewniła wychowance odpowiednie warunki pobytu w okresie ciąży oraz opiekę ginekologiczną – położniczą. Bieżącego wsparcia wychowance i rodzinie zastępczej udzielał koordynator. Po narodzeniu dziecka stworzono warunki odpowiednie dla noworodka i matki. Wychowanka przebywała razem z dzieckiem u babci, która była dla niej rodziną zastępczą, a jednocześnie została ustanowiona opiekunem prawnym dziecka małoletniej do czasu osiągnięcia przez nią pełnoletniości. Przez cały czas wychowanka i jej dziecko pozostawali pod opieką lekarza, małoletnia otrzymała też specjalistyczne wsparcie od położnej. Od chwili uzyskania pełnoletniości wychowanka realizuje indywidualny program usamodzielnienia, korzysta z pomocy finansowej na kontynuowanie nauki, otrzymała także pomoc na zagospodarowanie. Ojciec dziecka początkowo utrzymywał kontakt z wychowanką. Nie uznał jednak dziecka i od czasu jego urodzenia nie utrzymywał z nią kontaktu.

Akta kontroli str. 181-183

11. Sprawowanie kontroli nad organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo - wychowawczymi.

Uchwałą Zarządu Powiatu w Policach nr 251/2016 z dnia 14 stycznia 2016 r. udzielono upoważnienia do kontroli nad organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz placówkami opiekuńczo – wychowawczymi panu Danielowi Kielczewskiemu, Inspektorowi w Wydziale Spraw Społecznych i Obywatelskich Starostwa Powiatowego w Policach. W związku z tym, że nie udzielono upoważnienia do kontroli nad rodzinami zastępczymi/prowadzącymi rodzinne domy dziecka, kontrolę tę sprawuje Zarząd Powiatu w Policach.

Zgodnie z Uchwałą Zarządu Powiatu w Policach nr 259/2016 z dnia 20 stycznia 2016 r. w sprawie planu kontroli w 2016 r. przeprowadzono kontrole w Domu Dziecka w Tanowie, w Domu Dziecka w Policach oraz w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Policach, pełniącym funkcję organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. W placówkach stwierdzono uchybienia o charakterze organizacyjnym, a w Centrum nieprawidłowości o charakterze formalno – organizacyjno – prawnym. We wszystkich przypadkach wydano zalecenia pokontrolne. Zgodnie z Uchwałą Zarządu Powiatu w Policach nr 543/2017 z dnia 31 stycznia 2017 r. w sprawie planu kontroli na rok 2017 r. zaplanowano kontrole sprawdzające. W planach kontroli na lata 2016 i 2017 nie ujęto kontroli w rodzinach zastępczych ani rodzinnych domach dziecka. Nieprawidłowość narusza art. 38b ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Akta kontroli str. 184-185

Dyrektor Centrum oświadczył, że stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości spowodowane były kryzysem w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Policach, wynikającym z dużej absencji wśród pracowników oraz zaległościami spowodowanymi przez pracownika, z którym za ciężkie naruszenie obowiązków rozwiązano stosunek pracy.

Akta kontroli str. 149-150

Przyczynami stwierdzonych nieprawidłowości były: mylna interpretacja przepisów oraz zaniedbania. Osobami odpowiedzialnymi za stwierdzone nieprawidłowości są: Starosta Policki oraz Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Policach.

Skutki stwierdzonych nieprawidłowości:

- 1) brak u części rodzin zastępczych specjalistycznej wiedzy i praktyki,
- 2) obniżenie jakości opieki i wychowania w rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego,
- 3) znaczące ograniczenie dzieciom umieszczonym poza powiatem praw wskazanych w art. 4 pkt 3 ustawy,
- 4) nieuregulowana sytuacja prawna dzieci po upływie 18 miesięcy od umieszczenia w pieczy.

W celu podniesienia efektywności pracy powiatu polickiego

zalecam:

- 1) zapewnić kandydatom na rodziny zastępcze/prowadzącym rodzinne domy dziecka możliwość odbycia pełnego wymiaru szkolenia, o którym mowa w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej, w tym 10 godzin w formie praktyki,
- 2) przestrzegać przepisów regulujących pobyt dzieci w rodzinach zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, zarówno w zakresie liczby umieszczanych dzieci jak i długości ich pobytu,
- 3) nie umieszczać dzieci poza powiatem z uwagi na zagrożenia ze strony środowiska rodzinnego bez postanowienia sądu o ograniczeniu kontaktów z rodzicami,
- 4) przekazywać ośrodkom adopcyjnym dokumentację wskazaną w art. 139a ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku dzieci, których sytuacja uzasadnia zakwalifikowanie ich do przysposobienia,
- 5) składać do właściwego sądu wnioski wraz z uzasadnieniem o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń celem uregulowania sytuacji prawnej dzieci opisane w art. 47 ust. 7 ustawy,
- 6) zapewniać udział przedstawicieli organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w posiedzeniach zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka,
- 7) przyjąć uchwałą Rady Powiatu (ewentualnie załącznika do uchwały) 3-letni powiatowy program dotyczący rozwoju pieczy zastępczej,
- 8) zachowywać ciągłość w opracowywaniu i realizacji 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej,
- 9) sprawować kontrolę nad rodzinami zastępczymi, zgodnie z art. 38b ust. 1 ustawy.

Informuję, że jednostka kontrolowana może zgłosić umotywowane zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego w terminie 7 dni od daty jego otrzymania.

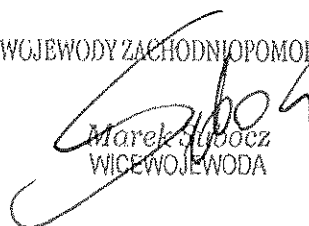
W przypadku braku zastrzeżeń proszę poinformować mnie w ciągu 30 dni od daty otrzymania wystąpienia o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, które otrzymują:

- Starosta Policki,
- Wydział Spraw Społecznych Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie.

Kontrolę odnotowano w książce kontroli powiatu polickiego pod pozycją nr 56.

WZ. WOJEWODY ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Marek Gubocz
WICEWOJEWODA

Zespół inspektorów:

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Spraw Społecznych

mgr Sylwia Buczkowska

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Spraw Społecznych

mgr Robert Stępień

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Spraw Społecznych

mgr Halina Krzywonos

KIEROWNIK ODDZIAŁU
w Wydziale Spraw Społecznych

mgr Renata Karwowska

Dyrektor Wydziału Spraw Społecznych
Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego:

ZASTĘPCY DYREKTORA
Wydziału Spraw Społecznych

mgr inż. Justyna Bożyńska